

Dossier per a l'alumnat

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
Educació secundària obligatòria

4. Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives

MAPA DEL MATERIAL DEL PROGRAMA DE FORMACIÓ

	PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
2 Construcció de models alternatius de masculinitat i feminitat	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
3 Relacions afectives i sexuals saludables	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
4 Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES

SUMARI

4 Relacions afectives i sexuals saludables	SECUNDÀRIA
	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT

Introducció	3
Índex d'activitats	3
Objectius	3
Paraules clau i definició	3
Activitat 1: QUÈ ÉS LA VIOLÈNCIA MASCLISTA?	4
Activitat 2: LA NARA I EN MARC	8
Activitat 3: I ARA QUÈ FEM?	10
Idees clau	12

Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives

60 minuts

Aquestes activitats didàctiques estan vinculades al *Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat* del Departament d'Educació.

Introducció

La violència té manifestacions diverses i, per poder combatre-la, és important conèixer la naturalesa i la causa de la violència. La violència masclista es troba en estructures i patrons socials fonamentats en les diferències que s'atribueixen al fet de néixer dona i home, basades en els estereotips i rols de gènere, que sovint situen les dones en una posició inferior socialment, la qual cosa afecta el seu desenvolupament en molts àmbits de la vida.

Erradicar la violència masclista significa canviar les estructures socials i superar els estereotips culturals que perpetuen la violència envers les dones pel fet de ser-ne, de manera que es reconegui i es garanteixi plenament el dret inalienable de totes les dones a desenvolupar la pròpia vida plenament, lliurement, en un marc de relacions igualitàries.

ÍNDEX D'ACTIVITATS

Activitat 1:

Què és la violència masclista?

Activitat 2:

La Nara i en Marc

Activitat 3:

I ara què fem?

Objectius

- Sensibilitzar sobre els diferents tipus de comportament violent en les relacions i buscar maneres no violentes de resoldre conflictes.
- No permetre cap actitud que promogui la violència masclista o l'exerceixi.
- Saber com actuar davant de situacions de violència masclista a l'àmbit escolar.
- Conèixer recursos de prevenció i atenció de la violència masclista.

Paraules clau i definició

- **Violència masclista:** violència exercida cap a les dones en l'àmbit tant públic com privat, expressió de la discriminació i la situació de desigualtat derivades d'un model de relacions de poder dels homes envers les dones i que els produeix dany i patiment físic, psicològic, sexual, emocional o social.
- **Patriarcat:** model social, polític i econòmic que sovint subordina les dones respecte als homes i les confina als espais privats de cura i de reproducció, mentre que als homes se'ls atorga el poder i ocupen els espais públics.
- **Estereotip de gènere:** noció o imatge rígida associada socialment al sexe amb què naixem i que condiciona els trets i comportaments que s'esperen i accepten segons siguem dones o homes.
- **Relacions igualitàries:** totes aquelles relacions que es desenvolupen exemptes de posicions de domini/submissió dels seus membres i a les quals ambdues parts es reconeixen els mateixos drets i actuen en conseqüència mútuament.

Activitat 1

Què és la violència masclista?

20 minuts

1.1 Feu grups de 4 persones i definiu conjuntament què és la violència masclista; a continuació construïu una llista (dins del quadre) de situacions, mites... coses que se us acudeixin i es puguin donar relacionades amb aquesta.

VIOLÈNCIA MASCLISTA :

1.2 El/la docent us presentarà l'iceberg de la violència masclista i, un cop feta la llista, heu de col·locar les diferents situacions exposades en la graella següent.

VIOLÈNCIA VISIBLE, EXPLÍCITA	VIOLÈNCIA INVISIBLE, EXPLÍCITA	VIOLÈNCIA INVISIBLE, IMPLÍCITA

1.3 Llegiu les situacions següents i marqueu sobre el text coses que destacaríeu de cada situació.

Situació 1

En Xavi és un noi molt guapo de l'institut que fa un temps que surt amb la Mireia. Divendres passat va convidar els seus millors amics, la Mireia i dues amigues a veure una pel·lícula a casa seva. En principi volien passar una bona estona divertint-se i rient plegats. Després de veure la pel·lícula, van proposar jugar a un joc de "penyores". Primer era divertit, però després van començar a dir coses que incomodaven una mica la Mireia i les seves amigues. En Xavi no s'ho estava passant malament però va notar que la cosa estava pujant de to excessivament i va demanar als seus amics que marxessin, dient que tenia ganes de quedar-se sol amb la Mireia.

Ella estava nerviosa perquè mai s'havia quedat sola amb en Xavi, en tenia ganes però li feia cosa i, a més a més, després de com havien actuat els seus amics, tampoc tenia ganes de gaires tocaments.

Van continuar xerrant una estona i fent-se petons fins que en Xavi li va insinuar d'anar cap a l'habitació i fer un pas endavant. La Mireia no és que no ho volgués però sentia que aquell no era el moment, així que va decidir dir-ho a en Xavier. I després de xerrar durant una estona sobre com se sentien, van decidir sortir a fer una volta pel parc.

Situació 2

La Laura té 16 anys i fa temps que surt amb l'Aran. Una tarda decideixen anar a una discoteca de Mataró amb uns amics i amigues. Tot el grup té moltes ganes d'anar-hi perquè no sempre poden, així que estan disposats a passar-s'ho molt bé.

Posen música molt divertida i l'ambient està molt bé, és una passada i no paren de ballar. En un moment l'Aran va al vàter i, quan torna, veu un noi ballant al costat de la Laura. De seguida va cap allà i fa una abraçada a la Laura per mostrar que ell és la seva parella i aleshores l'altre noi marxa ràpidament.

Continuen ballant com si res durant una estona i quan l'Aran torna a marxar a buscar alguna cosa per beure... veu el mateix noi que torna a posar-se al costat de la Laura i intenta parlar-hi. Aleshores l'Aran molt enfadat se'n va directe a dir quatre coses al noi, però es posa nerviós i comença a pegar-lo. La Laura s'enfada molt i el deixa allà, ella no vol embolics i això no pot ser.

Quan l'Aran li truca per parlar del fet que aquell dia marxés, ella senzillament li diu que vol tallar.

1.4 Responen a les qüestions següents:

- Què tenen de diferent les situacions anteriors? Creieu que hi ha violència? Si és que sí, escriviu a continuació quines formes de violència hi apareixen.

- És intransigent la Laura? Per què?

- Podríeu escriure la segona situació sense que apareguin elements de violència?

Compartiu les vostres respostes amb la resta de la classe.

Activitat 2

La Nara i en Marc

20 minuts

2.1 Llegiu la història i responeu la graella següent amb el vostre grup (3/4 persones màxim).

La Nara és el primer any que va a l'institut. Un dia a la tarda després d'anar al cinema amb un amic, mentre fan una volta pel parc, aquest es troba un noi que coneix i el presenta a la Nara. Es diu Marc, és una mica més gran que ella i va a un altre institut.

Després de parlar una estona, decideixen anar a prendre alguna cosa i al bowling. S'ho passen molt bé i en Marc a l'hora de marxar li demana el telèfon i el seu contacte d'Instagram per poder xerrar amb ella i potser quedar un altre dia. La Nara li dona sense pensar-s'ho, com més amics i amigues millor.

Ara ja fa gairebé quatre mesos que surten i cinc que es van conèixer. Al principi la Nara n'estava encantada, pensava que en Marc era el noi més amable i dolç que havia conegut mai. Era molt atent amb ella i sempre volia conèixer les seves amistats, saber com li anava a l'institut, quina relació tenia amb els seus pares, etc.

Últimament ha canviat d'actitud, és gelós i no para d'acusar la Nara d'estar veient un altre noi d'amagat. Fins i tot, ha començat a comprovar els "M'agrada" que la Nara rep a les seves fotos d'altres nois. Ella li ha dit moltes vegades que això no és veritat i que no s'ha de preocupar per aquestes coses.

L'altre dia va obligar la Nara a tenir relacions sexuals. Tot i que ella no volia, per demostrar-li que mai havia anat al llit amb un altre noi, ho va fer.

La Nara encara se l'estima, però de vegades comença a tenir-li por. També li fa por que si la seva mare se n'assabenta l'obligarà a tallar amb ell i no ho vol. Ella pensa que el pot controlar si el convenç que ella només està enamorada d'ell i que no té motiu per estar gelós. No hi ha res dolent en el fet que de vegades es posi nerviós quan es barallen, no li passa a tothom? Només va ser un cop que li va fer uns blaus, però la Nara sap que no volia fer-ho.

Per què diríeu que davant d'aquesta situació **SÍ** que s'hauria d'intervenir?

Per què diríeu que davant d'aquesta situació **NO** s'hauria d'intervenir?

Per què penseu que la Nara actua així?
Com creieu que pensa? I com se sent?

Per què en Marc actua així? Com creieu
que pensa? I com se sent?

A qui pot demanar
ajuda la Nara?

Quin paper tenen
en cada cas?

A qui pot demanar
ajuda en Marc?

Quin paper tenen
en cada cas?

Activitat 3

I ara què fem?

20 minuts

3.1 Imagineu-vos aquesta situació...

En Niko ja fa un temps que surt amb l'Aina, una noia que destaca perquè és molt guapa i tots els nois li van al darrere. Ella, des que van començar la relació, la veritat és que ha canviat molt. Abans feia moltes més coses amb les seves amigues i ara passa gran part del temps amb ell. Són una parella que, tot i que moltes vegades no s'entenen i es tracten malament, gairebé segur que sempre estaran junts perquè es coneixen i s'estimen molt. Fa uns dies es van enfadar i des d'aleshores en Niko es comporta d'una manera molt estranya amb l'Aina. Sembla que la vigili. Ella, en canvi, ens ha dit alguna cosa com que necessitava estar un temps sola per pensar, però no gran cosa. Ens fa la sensació que hi ha algunes coses que ens amaga perquè és com si li tingués por i, tot i no estar amb ell, la té tota l'estona controlada. L'altre dia em va dir que de tant en tant li enviava algun missatge suplicant que tornés amb ell i amenaçant-la que sense ella la vida no tenia sentit. Un dia a l'institut, de sobte, un grupet de nois passa pel costat de l'Aina i comencen a parlar entre ells i a riure mentre se la miren. L'Aina i jo anem pensant de què reien aquells nois, però tampoc li donem gaire importància. Després de classe, l'Àlex quan ens veu ve corrents a dir-nos que hi ha una foto una mica compromesa de l'Aina que s'ha fet viral per tot l'institut. De cop i volta, l'Aina comença a posar-se molt nerviosa i marxa corrents sense dir res.

- Què creieu que pot estar passant? Quins indicadors trobem dins del text?

- A continuació, feu una llista d'indicadors o exemples de violència masclista en noies que la pateixen així com en nois que l'exerceixen. És a dir, escriviu aquelles coses, senyals, pistes, que ens fan saber que una noia possiblement estigui sent víctima d'una situació de violència i aquelles coses que ens poden orientar per saber que un noi està tenint conductes agressives.

INDICADORS VÍCTIMA

INDICADORS AGRESSOR

Idees clau

És important no fomentar les situacions que denigren les dones o pressuposen una superioritat masculina, ja que així normalitzem situacions de violència.

Cal detectar la violència psicològica. Pot incloure amenaces, insults, ofenses, crits, intimidació, assetjament, fer córrer rumors o humiliar algú davant d'altres persones, mostrar indiferència, pressió, manifestacions de gelosia o actitud possessiva, controlant decisions o activitats.

Cal evitar conductes de risc a les xarxes socials com penjar imatges íntimes o informació sensible.

Justificar comportaments violents per mitjà de la gelosia i creure que és un senyal d'estimació i amor és un error. Quan se sent gelosia, cal tenir la confiança per poder compartir com se sent la persona i intentar solucionar-ho per mitjà de la comunicació, amb escolta i tranquil·lament.

Si una noia es troba en situació de violència masclista, se l'ha d'escoltar amb atenció, no jutjar-la, oferir-li acompanyament per buscar l'ajuda d'una persona adulta.

En les relacions afectivosexuals el consentiment és el pilar fonamental. El consentiment es produeix quan la persona està d'acord amb el que se li comenta o proposa, significa donar permís a alguna cosa, estar d'acord amb la proposta que se li fa.

La metàfora de l'iceberg de la violència masclista ens explica que hi ha una violència visible i que hi ha també tota una massa de gel submergida, invisible, en què se sustenta la violència visible, que colpeja les dones en el dia a dia i que, en moltes ocasions, correspon a actituds normalitzades.

Altres recursos

[#desactivaelcontrol](#). En aquest vídeo de l'Institut Català de les Dones, es pretén identificar els i les adolescents, especialment les noies, en situacions de control abusives mitjançant xarxes socials.

[Violència masclista en les relacions de parella: una mirada jove](#). En aquest vídeo fet per un grup de joves de Parets del Vallès, nois i noies exposen la seva opinió sobre la violència masclista.

[El semàfor de la violència de gènere](#). En aquest test de la Universitat de València sobre la violència masclista, que a l'Estat espanyol sol referir-se com a violència de gènere, els nois i les noies poden comprovar si la seva relació afectiva és o no violenta.

[L'abús, l'assetjament i l'agressió sexual](#). En aquest web de la Generalitat de Catalunya, es tracta l'abús emocional, físic, sexual... i s'indica on adreçar-se si es necessita ajuda o orientació.

Violència contra les dones. En aquest web de la Generalitat de Catalunya, Jove.cat, hi ha lectures recomanades i autotest, espais de consulta, recursos per si es necessita ajuda i molts enllaços d'interès.